

1936 – 2006

Vznik a vývoj kmene Wahpeton

Toto vyprávění o historii vudkrafterského kmene Wahpeton vzniklo hlavně z osobních kontaktů dvou členů dnešního kmene tohoto jména – bratra Mahykana (Milouše Stárka) a bratra Hehuna (Zdeňka Pouby) s původními předválečnými zakladateli kmene, ale hlavně s bratrem Šípem (Stanislavem Křížem), z jehož iniciativy kmen vznikl.

Bylo to v době ideových neshod mezi staršími vudkraftery, kteří zastávali různé a někdy i protichůdné představy, které zformuloval Miloš Seifert při své snaze přizpůsobit americký *woodcraft* našim podmínkám a mladšími členy tehdy zorganizovanými v Bratislavě kolem MUDr. Viliama Valoviče (Manokiho), kteří se ujali vedení Ligy československých woodcrafterů. Vzniku kmene předcházely osudy několika studentů klasického gymnázia v Praze. Dva z nich, Stanislava Kříže a Karla Hromadu, doporučil jejich učitel přírodopisu doc. Josef Kuský profesoru geologie Radimu Kettnerovi z Karlovy univerzity jako nosiče vzorků k jeho letním terénním pracím v Nízkých Tatrách mezi Svätějanskou a Demänovskou dolinou. Tam o prázdninách tábořil v roce 1935 (?) u vudkrafterského srubu Walden pod horou Smrekovica MUDr. Arpád Javor (Sagaweesi) z Bratislavy s jedním týpí a několika stany postavenými do půlkruhu a obývanými několika mladými vudkraftery z Bratislavy, Brna, Ostravy a Plzně. Členové Kettnerovy expedice se v tomto táboře zastavili a došlo k výměně otázek, z níž vyšlo najevo, že mezi tábořícími a jejich příležitostnými hosty je cosi příbuzného ve vztahu k přírodě. Sagaweesi požádal prof. Kettnera a doc. Kuského o improvizovaný výklad geologické stavby Nízkých Tater a Standa Kříž čile požádal Sagaweesiho o vysvětlení pojmu *woodcraft*, což byla roznětka jeho myšlenky se nějakého vudkrafterského tábora zúčastnit a současně se v budoucnu věnovat studiu geologie. (Totéž asi napadlo Karla Hromadu, neboť oba se později již jako členové vlastního vudkrafterského kmene Wahpeton vraceli každé prázdniny do tábora Walden pod Smrekovicí a později oba vystudovali geologii – Standa Kříž v USA na univerzitě v Princetonu, kde mu prof.

Kettner zajistil stipendium, a Karel Hromada vystudoval geologii na Univerzitě Karlově u prof. Kettnera a prof. Záruby.)

Hned po návratu z Nízkých Tater do Prahy začal Standa Kříž organizovat vudkrafterský kmen, který nazval Wahpeton, a sebe označil jménem Šíp. Shromáždil své kamarády ze školy, což zpočátku byli Mířa Zoufalý (Sova), Ctirad Švehla (Bobr), Jaromír Wolf (Vlk), Karel Hromada (Kopčem), Jiří Rojíček (Rorejs), F. Roudný (Medvěd), později Vladimír Šilhan – Šípův bratranec - a jeho manželka (Zářka), Datel, Ladislav Čapek (Wakin) a několik sympatizantů a členů, kteří se po záběru Čech německou armádou ztratili v zahraničí nebo v koncentračních táborech (máme na mysli zejména chlapce židovského původu jménem Felix Kohn - Sojka). Kmen byl od začátku velmi čilý. Protože mnozí z členů ovládali cizí jazyky a dovedli si opatřit originální literaturu, záhy zjistili, že ideové rozpory v lize jsou většinou malicherné a nepodstatné. Zaujali neutrální postoj k „seifertovskému“ i „Valovičově“ směru, byli skromní, veselí, praktičtí a tvůrčí. Již od prvního tábora ve Waldenu našli plnou podporu u členů zvolenského koedukačního kmene „Ranné Svítanie“, (k němuž patřili také pisatelé tohoto článku, a kteří tam se svým náčelníkem Wapitonem (L'. Klibáni) měli početní převahu a názorově byli Wahpetoncům blízcí). Výborně byli přijati sborem starších – náčelníkem tábora Sagaweessim (MUDr. Javorem), ohnivcem Wajikanim (Ing. Dvořákem), bratrem Inkem z Plzně (Františkem Chudáčkem) i různými strážemi (jako např. bratrem Fu-manchu – Bedřichem Vaňkem, který si žil ve vudkraftu svým, trochu odlišným způsobem). Členům Wahpetonu vyhovovaly ve Waldenu rozpravy o „Lesní moudrosti“, každý začátek dne na Rysí skále, líbila se jim absolutně dobrovolná ukázněnost a poslušnost, zájem o přírodu a úcta k ní a spousta her a putování na Ohniště (což je perla severních svahů Nízkých Tater) nebo na Královu holi, či vítání východu slunce na Ďumbieru.

Měsíc pobytu v táboře byl pro Wahpetonce málo a když začátkem srpna napadl na Západní Tatry první poprašek sněhu, tak se sbalili a přijeli za novými přáteli do Zvolena. Stalo se, že se tam setkali s M. Seifertem (Woowotanou), který tam byl na jedné ze svých poměrně častých návštěv. Vznikla rozprava, v níž se opět ukázalo, že rozdíly v názorech jsou spíše

rozdíly ve směru pohledu na stejnou věc a stačí jen malý úkrok stranou a rozdíly mizí nebo nestojí za řeč.

Další rok táboření ve Waldenu byl k nepoznání. Na tábořišti stálo 11 týpí a několik totemů. Vedle tábořili skauti. Byli velice sympatičtí, a byli pozváni na první táborový sněm. Rozvinulo se tam přátelství hlavně zásluhou Wahpetonců. Posloužila k tomu dýmka míru v ruce bratra Šípa a jeho výřečnost. Jeho proslov byl hoden zkušeného diplomata, kterým se skutečně ke konci svého života stal jako kulturní atašé republiky Kostarika v Praze.

Novou věcí na táboře bylo putování. Třeba putování po Slovensku s pětikorunou v kapse na denní výdaje. (Tehdy ovšem ceny běžných potravin byly velmi nízké a bačové na salaších dávali žinčici zdarma.)

Bratr Šíp v té době zorganizoval „wahpetonskou expedici“ do Bulharska, Rumunska, Turecka, na ostrovy Prinkipi v Marmarském moři a do Řecka. Jeho plán dostat se do Iránu tehdy ztroskotal, protože osel zakoupený v Malé Asii na nošení zavazadel v noci utekl, nebo byl odcizen původním majitelem. Členy této expedice byli též Fu-manchu a Hehun (v té době Slunko).

V roce 1936 značnou pozornost vyvolala zpráva o návštěvě E. T. Setona v Praze, kterou zajišťovala YMCA. Její funkcionáři rozhodli, že o program této návštěvy by se měla postarat vedle skautů také Liga československých woodcrafterů. Na společném jednání bylo dohodnuto, že Setona a jeho paní pojedou uvítat dva zástupci organizace YMCA a tři zástupci Ligy: prof. M. Seifert (Woowotana), náčelník kmene Wahpeton, St. Kříž (Šíp), mladý vudkrafter ze Slovenska z kmene Ranné Svítanie Z. Pouba – Slunko (na žádost prof. Seiferta – Woowotany) a MUDr. A. Javor (Sagaweesi).

Pražský kmen Wahpeton se zavázal, že ve škole řečí Universa na Národní třídě uspořádá vudkrafterský sněm, na němž funkci ohnivce zastane Ctirad Švehla. Jak Setonova návštěva proběhla, bylo již několikrát publikováno a také se ví, že Seton si dlouho myslel, že člověk, se kterým dlouhá léta korespondoval a který překládal některé jeho knihy, je St. Kříž.

To způsobila Standova vynikající angličtina, ačkoli překladatelem byl Seifert.

Členové kmene Wahpeton dospívali, šli studovat na vysoké školy domácí i zahraniční. Šípa vyslal na jednu z nejprestižnějších amerických univerzit Princeton prof. Kettner. Někteří šli do různých zaměstnání, převaha šla na studium medicíny. Bratr Šíp si na Princetону přivydělával přípravou krbového dříví pro Alberta Einsteina, v létě působil jako instruktor na skautských táborech. Hlavně učil vyrábět nářadí na děláni ohně třením dřev a to i Indiány, kteří to už dávno zapoměli, tak jako jejich rodiče. Po studiu pracoval pro Standard Oil a v Bolívii s podporou USA zakládal Státní geologický ústav, jehož byl jmenován ředitelem. Byl nesmírně agilní a toho si v Americe uměl všimnout. V Panamě a v Bolívii otevřel několik rudních dolů a v Kostarice ho angažovali do svých diplomatických služeb; a když se po válce dozvěděli, že konec svého života chce alespoň částečně žít doma, jmenovali ho v Praze svým kulturním atašé. To říká dost o tom, jak si v životě vedl a jak dovedl využít toho, že lesní moudrost je moudrost života (*Woodcraft is Lifecraft*).

Jeho odchod z Prahy do USA se kmene výrazně dotkl, ale ne tolik jako německá diktatura, která v Čechách ochromila všechny svobodomyšlné organizace a přinutila je stáhnout se do ilegality. Němci zavřeli české vysoké školy a ohrožovali život každého, kdo nesouhlasil s ukrutnostmi aplikovanými okupační politikou. Rozpad Československa vyvolal nucený přesun českých vudkrafterů ze Slovenska do Čech a hlavně do Prahy. Co se v tomto procesu dělo, naštěstí okupační orgány nepochopily, a tak někteří členové Wahpetonu (Datel, Wakin a Kopčem) zajišťovali spojení s MUDr. Valovičem (Manokim), který pomáhal našim letcům při útěku do Rumunska a přes Severní Afriku přesun do Velké Británie.

Wahpetonci i v dobách stísněné politické atmosféry žili svým čilým kmenovým životem. Pokud to šlo, jezdili tábořit do Waldenu, i v zimě (naposledy v r. 1937), a začali pořádat v letním období kanoistická putování po středočeských řekách, nebo putovali ve stylu „trail“. Když začal počet členů kmene vzrůstat a Wahpetonci se rozdělili na dva a později na tři rody, začaly se objevovat drobné názorové rozpory.

V kmenové kronice, kterou psal bratr Šíp, je zapsán jeho názor: „Osobně bych byl proti překotnému růstu, poněvadž ukvapeného přijímání nových členů se obávám. No, konečně uvidíme“.

Poslední kmenový tábor před válkou se konal v r. 1939 v okolí Seifertova zámku Kněžice u Sušice po odtržení Sudet.

Hehun – Mahykan

Lakros – bojová hra vudkrafterských indiánů

Rok 1936 byl rokem založení kmene pražských vudkrafterů Wahpeton. V tomtéž roce – jak uvádíme na začátku – jedou Wahpetonci poprvé na tábor do Svatojánské doliny, na Walden. Přinesli tam celou řadu nových prvků, jimiž rozšířili aktivity všech tábořících. Znamenalo to často prohloubení činností, které se dělaly i v dřívějších dobách, ale ne tak intenzívně a do hloubky. Byly to nejenom botanické vycházky, lukostřelba, divadelní představení a zpěvy jiných národů, ale také rozšíření a prohloubení tělesných prvků.

Jednou z nových disciplin byl indiánský lakros. I když pojem a metodika nám nebyla zcela neznámá, neměli jsme nikdy dostatek podrobných praktických znalostí, jak se tato typicky indiánská hra provádí. Wahpetonci přinesli nejenom nejpravděpodobnější variantu této hry, ale zápal pro hru nadchli ostatní. Lakros se stal středem zájmu všech starých i mladých a nejenom chlapců a mužů, ale i v některých případech i děvčat.

Abychom udrželi určitou unifikaci, dohodli jsme se na jednotném provedení lakrosových pálek. Ty byly z vrbových větví, zakončených vidlicí dojednané délky. Obloučková část byla z jalovcových prutů, vhodně seříznutých. Velikost vzniklého košíčku odpovídala o něco větším rozměrům tenisového míčku.

Lakros jsme hrávali na rozsáhlé, téměř půl kilometru dlouhé obdivuhodně rovné pastvině, kterou dobytek a ovce před prázdninami vypásly do golfové kvality. Hrávali samotní členové kmenů, jindy po

rozdělení většího počtu hráčů hrávaly kmeny proti sobě. Nebylo zřídka, že hrávalo i několik desítek bojovníků. Bojovalo se s velikou vervou, s velikou zaujatostí. Hráči jednotlivých skupin byli hlasitě povzbuzováni přihlížejícími. I stávalo se, že cizí kolemjdoucí zůstali stát na polní cestě a se zaujetím pozorovali průběh hry. Oděvem bývala bederka, mokašiny a indiánská ozdoba hlavy, nohy byly někdy naboso. Často se hrálo do úplného tělesného vyčerpání. Dalo by se říci, že si pak všichni rádi odpočinuli.

Po výborných zkušenostech v roce 1936 zůstal lakros stálou součástí denního programu při mnoha výletech a táborech i jinde než na Waldenu.

Mahykan

První trail a první čotokva

Na waldenském táboře ve Svätějanské dolině v roce 1938 bylo opakovaně sděleno, že pro příští rok, 1939, navzdory hrozivé politické situaci se uskuteční setkání všech vudkrafterů v ČSR. Současně se předpokládalo, že v tomtéž roce bude organizována první ústřední tábornická škola – *čotokva*. Nikdo z nás netušil, že mezinárodní situace přinese změny, které kompletně změní naše představy nejenom ve vudkrafterských disciplínách, ale celostátně. Okleštění republiky a pozdější vznik Protektorátu Čechy a Morava zasáhl obrovské množství lidí. Nucené vystěhování v březnu 1939 ovlivnilo existenci vudkrafterských kmenů. Navzdory tomu po krátké době došlo k jisté obnově činností. Tak například pražský kmen Wahpeton přijal do svého středu zájemce o pokračování vudkrafterské činnosti. Schůzky, výlety, vycházky s jistým omezením pokračovaly. Krokem vpřed byla příprava a realizace prvního trailu a první čotokvy. Obě tyto akce se týkaly pouze pěti členů a svým programem naplňovaly obsah těchto akcí, jak se o nich mluvilo v předchozím roce. Sám trail byl odrazem celé řady literárních odkazů počínaje knihou Ingstata „*Lovci kožešin*“ a konče knihou Grey Owla „*Muži z poslední hranice*“.

Čtveřice vudkrafterů z kmene Wahpeton vyrazila z Prahy autobusem do Chraštic (Bohr – Ctirad Švehla, Sova – Miroslav Zoufalý, Džejsn – Jasoň Schützner a později Wajikani – Ing. Felix Dvořák). S pádly a

těžkými lodními pytli jsme se přepravovali na trati Praha-Písek. Cílem byly Chrašnice a odtud po lní či lesní cestou před Bukovany k Vltavě. Až do míst, kde se nacházel velkolom Korce firmy Lanna.

Na protějším pravém břehu Vltavy byly uloženy na trávě tři kánoe. Za počínajícího večera přeplaval Džejsn řeku s pádlem. Když dorazil na náš levý břeh, přepluli zbývající Vltavu a přivezli obě kánoe. Měli jsme za sebou přibližně 18 km traperské cesty. Ještě za tmy Sova a Bobr odešli do nejbližší vsi, kde hlásili na četnictvu, že v lokalitě budeme tábořit s kánoemi. Byly tehdy značně přísné poměry vyžadované nacistickými okupanty. Kánoe jsme naložili na obrovské lodě – šify, které byly proti proudu taženy těžkými koňmi. Plavci pramic byli ochotní správní chlapi, kteří zacházeli s loděmi velmi opatrně. S hvězdami nad hlavou jsme prospali noc. Časně ráno Sova uvařil kotel ovesné kaše a čaje. V plavkách a teniskách jsme vyrazili proti proudu koníčkováním k našemu cíli - Červenským peřejím. To byl začátek vlastní části našeho trailu. Vltava byla tehdy lemována krásnými lesy, k řece směřovala hluboká údolí. Místy sutě, jindy obrovské balvany. Situace vyžadovala znovu a znovu přeplout na druhý břeh. Můžeme konstatovat, že to byly mimořádně namáhavé úseky a udržet kánoe v očekávaném směru někdy až 60 metrů od břehu byl často výkon téměř umělecký. Byli tací (Džejsn a Sova), kteří měli dřívější zkušenosti s koníčkováním kánoí proti proudu za těchto podmínek. Ostatní znovu prodělávali koníčkování ze Štěchovic Svatojánskými proudy pod Živohošť, kde jsme pravidelně o víkendech stavěli týpí. Bylo to dobrých 50 km opakovaných zkušeností, někdy dokonce za noci. Potom pod Královskou nebo pod Živohoští spaní u kánoí pod širákem.

Na přepokládané tábořiště po mimořádně namáhavé cestě proti proudu kolem Orlíku a Zvíkova přes jezy kolem starých mlýnů jsme dorazili k večeru. Vzpomínám si, že jsme s Džejsnem lodí najeli na písčiny břeh a když jsme vystoupili z lodí, padli jsme na všechny čtyři a pomalu jsme vylezli na břeh. Chvilí jsme leželi bez hnutí. Měli jsme za sebou více než 30 km putování proti proudu s nádhernými partiemi řeky, lesů, kolem hradů. Ještě tentýž večer Sova a Bobr přejíždějí řeku na levý břeh a pokračují po vorařské stezce, putují do Červené, kde měl být na nádraží bratr Wajikani. Nedorazil. Tak se za tmy vrátili Červenskými proudy na naše pravobřežní tábořiště. Protože další vlak přijížděl až ráno, absolvovali

Sova a Bobr cestu podruhé a v časně dopoledne za silné bouřky dorazili s Wajikanim do tábora. Pro bratra Wajikaniho to byl opravdový zážitek, protože na kánoji předtím nikdy necestoval. Sjetí Červenských proudů nebylo v tom čase žádnou lehkou záležitostí.

Tehdy připravovaný táborový řád byl sledován jako podklad časového plánu a po čtyři dny byl tábor naplněn předem připraveným a projednaným programem.

Program řídil cílevědomě a přitom nenásilně bratr Wajikani. Mimo jiné byl den s 24hodinovým mlčením, stejně jako den o hladu. Protože jsme se hlásili na četnické stanici, proběhlo táboření bez obtíží. Programem bylo projednávání písemných prací, které každému účastníku Wajikani zadal – nevěděli jsme, kdo jakou tematiku má. Jiný člen měl krátký kritický komentář, aniž věděl, kdo bude hlavní práci přednášet. Samozřejmě, probírali jsme celou řadu dalších témat včetně objasnění si politických postojů z hlediska okupace. Večer při ohni mnoho povídání, často s instruktážní náplní, kde šlo nejen o vlastní námět, ale také o způsob slovního či instruktážního podání. Nechyběly ani představy, jak by se vudkraft měl vyvíjet a v budoucnosti vypadat. Neměnné bylo stanovisko, že Němci válku prohrají. Jenom pro zajímavost: Spali jsme pod kánoemi, zapřenými pádly, chráněni před deštěm a s možností vlevo či vpravo vidět hvězdy. Po vyčerpání programu jsme čtvrtý den položili kánoe zase na vodu. Projeli jsme peřeje k ústí Otavy a pod Zvíkovem jsme pádlovali proti proudu. Vody nebylo příliš mnoho, a tak jsme místy museli lodě táhnout na lanech a byla místa – a nebyla malá a krátká – kdy jsme lodě bidlovali proti proudu. Byl to tělesný i vodácký výkon. Nedovedete si představit, co si kánoe i v mírném protiproudu dovede vymyslet! Břehy byly bez navigace, tu a tam chatičky anebo domečky, tu a tam samoty nebo hájenky, dokonce i hospoda, někdy mlýn a pila s jezem. Zatábořili jsme a v nízkém smrkovém lese jsme v údolní nivě strávili krásnou noc. Nechybělo povinné hlášení tábora do nejbližšího mlýna. Přátelské přijetí bylo korunováno bochníkem čerstvého chleba. Upřímně možno prohlásit, že všechny aktivity, dobrovolné či vynucené překážkami, balvany, jezy, šlajsnami – byly vlastně vhodným námětem pro výuku. Cesta zpátky pro značné omezení časem měla téměř závodní ráz. Dá se říci: Spěchali jsme. Pádlování, sjezdy propustí (ani jedno udělání!), někdy portáž – přenášení pro špatný stav

vody. Místy proudy mezi hrozivými balvany, zalesněné stráně, skalní útesy, loučky vonící mateřídouškou a množstvím jiných květů, peřeje Svatojánských proudů přes Vranskou přehradu, Bráník, konec náročné a nesmírně povzbuzující cesty, přátelského pobytu a mnohých zodpovězených i nezodpovězených otázek. Třeba plně souhlasit se závěrem tohoto Džejsnova povídání:

Žádný popis vzpomínky nemůže zpola vystihnout ten půvab – kouzlo tehdejšího trailu, táboření přátel, nové či opakované poznatky. Ti, kdož jsme ho zažili, máme tento trail navždy zapsán v duši.

Jason Schützner – Jason, vyslov Džejsn

Tábor 39 a válečná léta

Začátek roku 1939 nás zastihl v katastrofické situaci. Československá republika se rozpadá, z okleštěných zbytků zemí Koruny české je jen Protektorát Čechy a Morava, Slovensko se stává samostatným státem. Kmen Ranné svitanie přestává existovat, mnoho českých členů v rámci nuceného vysídlení se stěhuje, často během čtyřadvaceti hodin, do Protektorátu. Členové rodu Ma-wa-da-ni se naštěstí stěhují do Prahy a během několika dní se scházejí, aby dojednali, „co teď – a co potom“. Navazujeme kontakt s členy kmene Wahpetonu a přímo, či nepřímo se stáváme členy kmene. Od nuceného vystěhování neuplynuly ani čtyři měsíce, a kmen Wahpetonu se chystá na svůj první samostatný wahpetonský tábor. Místo? Petrovice u Sušice nedaleko Kněžice. Tábor plný vudkrafterských aktivit proběhl podle očekávání a byli jsme rádi, že mimo členů Wahpetonu se tam na krátkou či delší dobu objevili i jiní. Navštívili jsme opakovaně bratra Woowotannu – Miloše Seiferta v jeho zámku Kněžice. Mimo radost z vlastního setkání obdivovali jsme budovu, obrovskou knihovnu, zahradu a park a při všem smutku měli jsme velikou radost, že toto všechno by mělo sloužit vudkrafterům jako studijní a školicí středisko, mimo jiné také jako ornitologická stanice.

Protože škola řečí Universa používala názornou výuku jazyků, mimo mnohých didaktických pomůcek byli k dispozici také dva jezdecké koně, Nigro a Murillo, kteří byli využíváni mimo jiné také k získání

podkladového fotografického materiálu. Táborová činnost odpovídala waldenským zvyklostem a nesla dvě mimořádné příhody. První, pro nás velmi smutná a skličující, bylo odstřelování obranných pevnůstek. Druhá, celkem neočekávaná byla zákeřnost, kdy nedaleko kuchyně začal mezi stromy nepatrně vystupovat dým. Nebylo to na jednom místě, těch lokalit bylo několik, a nebylo třeba mnoho přemýšlet, abychom objevili prohořívání silné vrstvy jehličí, pravděpodobně od ohniště na vaření. Mohu každého ubezpečit, že to dalo nesmírně mnoho práce, abychom docílili uhašení plíživého nepřítele. Bylo třeba rozkopat ložiska, která se ovšem pokoušela založit nové a nové lokality. Mnoho litrů vody jsme museli nanosit z blízkého rybníčku do jam, abychom uhasili oheň a zajistili, aby požár nepokračoval.

Pevnůstka, vybudovaná na kraji rybníční hráze, po výbuchu odhodila strop na kraj vody. Druhý den, když se voda vyčistila, jsme zjistili, že mezi trčícími drátěnými zátarasy a betonovými trhlinami sedí jeden rak vedle druhého a číhá na kořist. Bylo pro nás neobvyklou zábavou pomocí jalovcového prutu a provázku se slaninou lákat raky k okraji hráze a chytat je. Měli štěstí, protože vesměs jsme je pouštěli nazpátek. Tábor celkem v dobré pohodě proběhl ve vudkrafterském duchu. Byli tací, kteří odjeli na kánoích k matičce Praze, jiní se vlakem, či dokonce pěšky dali k vyhlédnutým cílům

Po prázdninách téměř navzdory očekávání začala velmi aktivní činnost. Pravidelně jsme se začali scházet každý týden na schůzkách a víkendy podle počasí a možností jsme trávili vycházkami, výlety a jinými specifickými aktivitami: horolezení, botanika, jízda na koni, kanoistika – sjíždění pražských propustí.

Nedaleko Živohoště, na lučních terasách jsme získali místo pro táboření, kde jsme víkend co víkend stavěli týpí na kraji vysokého borovicového lesa s chvátající Vltavou nedaleko.

Díky značným a rozsáhlým známostem bratra Sovy – mrzkého to podílníka lahůdkářství, restaurace a vinárny – jsme získali možnost jezdit do chatičky, která byla na vysokém skalním hřbetu nad Vltavou pod Morání naproti opuštěným stavením obce Královská. Ne vždy všichni, ale

mnozí vyhledávali přístřeší v chatičce velikosti asi 3,5 x 3,5 metru s mnohými okny. Zařízení bylo více než zálesácké, tři palandy, kamna, stůl, tři lavice a několik kusů nádobí bylo vše, co nám stačilo ke krásným setkáním. Později, asi od roku 1941, jsme začali v létě pod bungalovem tábořit se stany a s týpím, které jsme měli schováno u majitele louky pana Větrovského. Nebylo vzácné, že se nás sešlo i patnáct i dvacet a vždy s bohatým celodenním i večerním programem. Patřilo ke zvyklostem, že někteří vykoníčkovali kánoe Svatojánskými proudy, lodě uložili na břehu Vltavy a odpoledne se jelo Svatojánskými proudy rozestavěnou Štěchovickou přehradou, po Vranské přehradě kolem Zbraslavi domů.

Ke všem starostem a svízelm i obavám byli jsme zaskočeni krutostí režimu, která se projevila mimo jiné ztrátou těch bratří, kteří jako Židé museli nosit potupné označení a později byli zavlčeni do koncentračních táborů. Nikdo se z nich nevrátil. Při schůzkách u bratra Bobra – Ctirada Švehly – jsme na Cibulkách zacházeli do parku k zámečku, kde jsme bratrovi Sojkovi – Felixi Kohnovi – přenechali kabát bez hvězdy, protože jsme nebyli zcela jisti, že některý z obyvatelů obytného domu nepostřehne, že se děje něco nedovoleného.

Protože byly k dispozici důležité literární podklady o Setonovi a vukrafterském hnutí, bylo součástí schůzek překládání a zpracování zásadních materiálů pro činnost budoucí Ligy. Materiály po úpravách a opravách a projednání jsme posílali, anebo osobně doručovali bratrovi Wajikanimu – Ing. Felixi Dvořákovi – do Ostravy k prostudování a odsouhlasení. Opakovaně se nám podařilo se sejít i s mimopražskými vudkraftery. Stojí za připomenutí, že se nejenom chystal přepracovaný Svitek březové kůry, oddíl činů a velkých činů, ale zaváděly se tam již vylepšené hodnoty a údaje. Tyto materiály posloužily po květnovém povstání a obnovení Československé republiky k vydání základních podkladů. Tak vzniklo kmenové zřízení, táborový řad, seznam činů a velkých činů a mistrovství. Pokud to jen bylo možné, hledali jsme příležitosti alespoň k písemnému styku s členy Ligy na Slovensku.

Válečné události, tak jak postupovaly spojenecké armády, nás vtáhly do aktivní účasti při osvobození našeho státu. Byli vudkrafteri, kteří zaplatili tuto činnost cenou nejvyšší.

Hned v prvních dnech po osvobození jsme se pokusili navázat kontakty s bývalými členy v Praze i mimo Prahu. Pomohli jsme nově vznikajícím kmenům k překonání počátečních těžkostí. Vznikla celá řada nových kmenů, kde bratři a sestry obnovili vudkrafterský řád a soužití, jaké jsme pamatovali z předválečné doby. Současně jsme velmi aktivně spolupracovali se skauty, s členy Dělnických tělovýchovných jednot, s členy *Jack London Clubu* a dalšími. Po dohodě s náčelnictvem Junáka jsme se zapojili do činnosti Svazu československé mládeže, kde jsme se pokusili zabránit zpolitizování této celostátní organizace. Řada kmenů rozvinula svou činnost a tábořila na starých nebo nových tábořištích. Je třeba s povděkem konstatovat, že v prvním roce mimo mnohých aktivit bylo schváleno přes 600 Orlich per za splněné činy a velké činy. Kmen Wahpeton stále pracoval, scházeli jsme se jako dříve, a navíc se v kmeni přímo nebo nepřímo objevily nové tváře a noví nadšenci. Staří členové často pomáhali novým vznikajícím kmenům na cestě stoupaní na horu, anebo radou a jinou pomocí při vyhledávání a realizaci programů. Otevření vysokých škol a politické poměry omezily jistým způsobem činnost, která však co do počtu nových členů, popřípadě kmenů byla úspěšná.

Je třeba připomenout, že v duchu úvah a rozhodnutí z roku 1938 jsme připravovali ústřední tábornickou školu – čotokvu. O tom pojednáme v samostatné kapitole.

Ke kladům činnosti členů Wahpetonu je třeba připomenout navázání kontaktů především se staršími předválečnými členy, z nichž mnozí pod jinými názvy propagovali a aktivně realizovali vudkrafterský program.

Liga československých woodcrafterů byla úředně rozpuštěna v r. 1951. Bylo by omylem se domnívat, že činnost ustala. Naopak, táboření, putování, schůzky probíhaly v plném souladu s vudkrafterskou ideologií. Do vudkrafterského programu jsme zařadili také promoce na vysokých školách, svatby i uvítání nově narozených příštích vudkrafterů ve vudkrafterských rodinách.

V r. 1968–70 se nám nepodařilo obnovit samostatnou Ligu, a tak jsme pod pláštěm *České tábornické unie* vytvořili vudkrafterské kluby.

Normalizace znamenala ovšem konec oficiální činnosti nejenom pro nás, ale i pro celou řadu dalších organizací. S uspokojením se dá potvrdit, že pod hlavičkou stávajících celostátních seskupení a organizací se ve větším či menším měřítku dařilo plnit vudkrafterský program. Tak jsme například mohli objevit vudkrafterská týpí v krásných dolinách nebo u jihočeských rybníků, realizovaly se putovní tábory při různých celostátních oslavách, uskutečnila se skrytá setkání, kde se nejenom vzpomínalo, ale i uvažovalo, co, kdy a jak, až přijde „ta očekávaná chvíle“. S potěšením můžeme říci, že se vudkrafterská činnost nenápadně a ve skrytu rozbíhala řadu let před očekávanou chvílí.

Činnost vudkrafterů v období jednostranné ideologie byla v mnohém víc než uspokojivá a lze říci, že se za ni nemusíme stydět. Se zadostiučiněním můžeme konstatovat, že na mnohých programech veřejných i neveřejných, skrytých i otevřených, se podíleli mnozí členové Wahpetonu. Při první příležitosti po „sametové“ revoluci obnovují kmen. Řada členů pomáhá obnovené Lize. Ne vždy úspěšně, v plném rozsahu a za předpokládanými cíli.

Mahykan

Mezi vudkraftery byli i Židé

Na wahpetonském táboře u Petrovic u Sušice v roce 1939 byl také bratr Sojka – Felix Kohn. Pamatují-li si dobře, byl židem ze smíšeného manželství. Byl mimořádně iniciativní a pracovitý, snažil se vylepšit táborové podmínky, žádná práce mu nebyla zatěžko. Staral se o různé tábornické rukodílné dovednosti. Například zakládání ohnišť, úschova a použití potravin, využití lesních plodů. Zajímal se o způsoby získání ohně, výrobu mokasínů a krpců, vyčiňování kůží, stavbu přístřeší. Ze zálesácké literatury měl zájem o kladení pastí, lov a zpracování kořisti.

Po určitém čase se mne zeptal, jestli bych přišel jemu a jeho přátelům přednášet o tábornické výstroji a výzbroji. Navštívil jsem byt jeho rodičů, kde jsem se setkal se skupinou židovských chlapců, jejichž zájem odpovídal rozsahu zájmů bratra Sojky. Ze svého pohledu mohu konstatovat, že to byla vlastně cílená příprava na tušené podmínky v pracovních táborech. Byl jsem tam několikrát a obsah rozmluvy

odpovídal dříve uvedenému. K velké lítosti byli všichni, včetně bratra Sojky, deportováni už v prvních transportech. Ani bezprostředně po skončení války, ani později, kdy se možnosti určitého dohledání zvětšily, se mně nepodařilo vysledovat cestu a osud bratra Sojky – Felixe Kohna. Patřil k vudkrafterům, které poměry dovedly ke krutému konci.

Mahykan

Kmen pražských vudkrafterů Wahpeton se i bavil

Byl začátek roku 1943 a řada členů kmene dostala dopis tohoto znění:

P. T.

Byl jste vyhlédnut k návštěvě podzemních saloonů Zoufalých podniků dne 10. 1. 1943, kam se musíte sofort v 15:30 hod. dostaviti strízliv, čist a hmyzu prost, poněvadž se tam bude odehrávat odpolední matiné i další zábava s příchozími hosty.

Program: Uvidíte tam.

Sekery a šláfsaky račte odložit v šatně.

Byl to čas zlý, dá se říci krutý, plný nejistoty a obav, ale přesto jsme se scházeli, naplňovali programem vudkrafterskou ideu a určitým způsobem jsme se podporovali. Je třeba říci, že tato beseda se konala v restauračních a vinárenských místnostech v Praze na Jungmannově náměstí, kde bylo umístěno lahůdkářství pana Aloise Zoufalého, jedno ze tří největších lahůdkářství v Praze. Protože obchod i restaurace a vinárna se nacházely uprostřed Prahy, bylo to místo, kde jsme se všichni scházeli pro informace, co se bude konat o víkendu, případně během příštího týdne. Pan Alois Zoufalý, muž přísného vzhledu, mohutné postavy a příslušného prostorového vybavení, sledoval od pokladny dění v restauračních místnostech. Pokud si pamatuji, nikdy nám neopomenul říci, když jsme přišli za bratrem Sovou – Miroslavem Zoufalým: „Jsem zvědav, kdy si tady postavíte stan, abyste nemuseli z dálky sem docházet.“

Nějakou hodinu před uvedeným časem jsme se dostavili do suterénních místností, stěhovali jsme stoly a rovnali židle a chystali se na umývání podlahy. Pan Alois Zoufalý s přísným pohledem sledoval naše počínání. Když viděl naše přípravy, vstoupil mezi nás a poručil: „Přineste

mi dvě vědra teplé vody a hadry na podlahu." A když jsme to zajistili, k našemu překvapení vylil obě vědra na zem a potom s obdivuhodnou rychlostí tu rozbíhající se vodu hnal od jednoho konce místnosti k druhému pomocí umně tažených a kladených hadrů. Dá se říci, že podlaha byla v několika okamžicích umyta, voda zahnána do kouta a profesionálním způsobem přemístěna s podlahy do věder. Pan Zoufalý se narovnal, vítězoslavně se na nás podíval a prohlásil: "Byl jsem v Jugoslávii za první světové války u rakousko-uherské maríny a téměř každý den jsme museli paluby umývat".

Potom, když v určený čas se pětadvacítka členů Wahpetonu dostavila, začali jsme besedovat, tak jak jsme byli zvyklí z Waldenu, z Petrovic či odjinud. Byly tam národní tance, naše i cizí, písničky ze všech končin světa, balady a romance, krátká či delší povídaní o příhodách, které se staly nám či našim známým. Nechyběly ani básně Kiplinga a Masefielda, i několik úryvků z chlapské dobrodružné literatury. Za dvě a půl hodiny jsme vyčerpali tak trochu tajně připravený program a s přáním modré oblohy jsme opustili restaurační a vinárenské prostory lahůdkářského zařízení pana Aloise Zoufalého na Jungmannově náměstí. S přihlédnutím k ideové náplni využitých místností neukápla po celý čas ani kapka alkoholu.

Mahykan

Bratr Mýval chatu míval ...

*Horám zdar
a lidem, kteří sem přijdou, modrou oblohu,
obyvatelům chaty dobrou vůli,
zanechání nízkých mravů v nížině
a úsilí zachovávat vudkrafterský táborový řád.*

*Vlk, náčelník kmene pražských vudkrafterů
Wahpeton, 14. 9. 1945*

Jak vyplývá ze zápisů v kronice, na kmenové schůzce Wahpetonu u bratra Piráta v polovině srpna 1945, na popud bratra Sovy – Miroslava Zoufalého – byl Mýval – Jiří Novák, dnes Hukwim, vrchlabský to rodák, vyzván k výpravě do Krkonoš. Jel tam opatřit nějaký vhodný objekt jako základnu pro vudkraftery. Po čtyřdenním chození po horách se 6. září 1945 vrátil do Prahy s dekretem, ve kterém byl jmenován on, Jiří Novák, národním správcem chalupy č. 83 ve Volském dole na Klínových boudách.

Chalupa dávala možnost ubytování po celý rok, a to díky určitému kuchyňskému vybavení a dále deseti postelím s peřinami, třem postelím s pokrývkami, osmi postelím bez pokrývek a čtyřem obytným místnostem.

První hromadná návštěva třinácti členů kmene se uskutečnila ve druhé polovině září. Uklízelo se, větralo, opravovalo a upravovalo, díky písemnému povolení šlo se na dříví na Planinu. V programu byl také výlet za poznáním okolí a vzdálené Sněžky. S pracemi se pokračovalo i v následujícím prvním říjnovém týdnu.

Chata nepředstavovala jenom tábornickou idylu. Asi 1250 m nad mořem, na jižním svahu Planiny, nad údolím Klínového potoka, patřila k osmi chalupám, k hotelu Klínová bouda a k opuštěné jednotřídní škole. K chatě patřil kus obhospodařované louky, která měla zajistit krmení pro krávy, popřípadě koně. Bratrovi Mývalovi vyplývala z funkce národního správce řada povinností, které měly zajistit hladký chod. Šlo o těžbu a dovoz dřeva, zajištění petroleje na dlouhé zimní večery, úprava a oprava střechy, nátěry budovy, rozvádění obsahu septiku trubkami po louce, kosení trávy na louce, sušení sena a jeho ukládání na půdu. Opravovat rozbité po vniknutí nenechavců do chalupy, ošetřovat vodovod a chránit ho před zamrznutím, udržovat pořádek a čistotu v chalupě i kolem ní. Vařit, prát lůžkoviny, sušit, žehlit. Svádět nelítostný a trvalý boj s regimentem myší. S nástupem zimy postavit 25 orientačních tyčí podle cesty.

Při tom všem a potom bylo možno se věnovat pozorování a poznávání okolní přírody, dát průchod svým zálibám, věnovat se debatám, hrám, zpěvu, turistice, sběru hub, borůvek, brusinek, malin. V zimě lyžování. Dost času bylo věnováno získávání Orlich per za činy. Snažili jsme se o dobré vztahy se sousedy, nejprve německými, a potom českými.

Mezi ně patřili i Bratři v triku, což byli Wakinovi přátelé z ateliéru kresleného a loutkového filmu. (Wakin = Ňousek = Váňa Čapek). Naším sousedem byl i spisovatel Zdeněk Jirotka.

Okruh návštěvníků včetně těch, kteří byli ochotni přiložit ruku k dílu, postupně narůstal. Těch prací a příhod nebylo málo, jak svědčí zápisy v kronice. Stávalo se, že na chalupě bylo 25 až 30 lidiček. Protože nebylo tolik postelí, bylo nejlepší zahrabat se na noc do hromady sena na půdě. Mimo členy kmene pražských vudkrafterů byli návštěvníky členové Kmene Šelem, Lišek, Kmene Ohně i Kmene Jiříček. Je třeba si uvědomit, že většina nás velmi usilovně doháněla studium na vysokých školách. Nebylo proto vždy možné, aby v danou chvíli byl potřebný počet lidí k dispozici. Ale i tak v krátké době tří roků své existence umožnila chata díky pilné aktivitě bratra Mývala setkávání vudkrafterů z celé republiky. Tím přispěla k obnovení poválečné činnosti Ligy, nezastíněné už minulými spory.

25. prosince 1948 se sjíždí na Klínovky staří známí i noví lidé. Na Nový rok se zúčastňují velkého sněmu na sněhu, prvého to v Krkonoších. Bratr Mýval dostává lesní jméno Hukwim a bratr Slunko jméno Hehun. Byly to poslední společné chvíle na Klínovkách. To jsme si uvědomili v pondělí večer, kdy jsme otevřeli úřední dopis. Bylo rozhodnuto, že musíme vyklidit a opustit chalupu do 5. ledna 1949, a to navždy. Stalo se smutnou skutečností, že navzdory trvalé péči se stala věta „*Bratr Mýval chatu míval*“ platnou.

*Podle podkladů Hukwima – Jiřího Nováka a doplňků Migisiho –
Jiřího Pacla zpracoval Mahykan – Milouš Stárek*

Čotokva 1947

Podnět k cílevědomému zajišťování výchovy nových kmenových náčelníků a ohnivců vznikl na společném táboře mládeže pražských vudkrafterských kmenů Lišek, Šelem a snad i Sissetonu, který se konal v létě roku 1945 na zahradě zámku Štiřín pod vedením bratra Inka – Františka Chudáčka - za podpory Přemysla Pittera, MUDr. Vogla – Vučíčka a bratra Atahualpy – Zdeňka Teichmana a dále na prvním

poválečném táboru Ligy československých woodcrafterů na Sázavě ve Stvořidlech v roce 1946 (viz Hlasatel Wahpetonu č. 1/1999).

Náčelnictvo LČSW projednalo situaci a koncem roku 1946 oznámilo záměr uspořádat ústřední školu – Čotokvu. Rozsáhlou administrativně-organizační i ekonomickou přípravou byl pověřen bratr Mýval – Hukwim – Jiří Novák z kmene pražských vudkrafterů Wahpeton.

V dubnu 1947 dostávají kmeny i stráže informaci, že 6. až 19.7. se bude konat celostátní škola vudkrafterských vůdců. Ministerstvo školství a osvěty potvrdilo konání jako státní instruktorský kurz s finanční dotací. Přihlásit se mohli všichni, kteří vedli nebo hodlali vést vudkrafterský kmen nebo družinu a byli starší 16 let. Budoucí absolventy vybral Výbor pro pocty LČSW. Ti dostávají informaci, že tábor se uskuteční v Jeseníkách v údolí Hučivé Desné.

Posláním Čotokvy bylo získat poučení mimo jiné od dlouholetých členů LČSW a vyměnit si znalosti a zkušenosti ze života v přírodě a s přírodou. To všechno podle zásad Setonova vudkraftu, tak aby se naplnila idea Životem a přírodou k čistému lidství (Miloš Seifert).

Dostavilo se 34 vudkrafterů, 2 členové organizace Sokol a 1 ze slovenského Junáka. Mimo vudkrafterské instruktory přednáškami přispěli profesor Kettner, Přemysl Pitter, MUDr. Trnka a další. Důkladnou a cílevědomou přípravu po stránce organizační bezchybně zajišťoval bratr Mýval – Jiří Novák.

Pro dobrý chod Čotokvy byl s předstihem vypracován táborový řád, platný pro vedení i účastníky. Vedení Čotokvy to nemělo nijak jednoduché a bratr Mýval se často zapotil. Zajistit chod tábora, především ale stravování, nebylo tehdy zcela snadné. Potraviny totiž byly na příděl a zásobování leckdy vážlo.

Bez přehánění se dá říci, že Čotokva v plném rozsahu splnila své poslání.

Mahykan podle Hukwimových vzpomínek

Kdo objevil Stvořidla?

Mezi Ledčí nad Sázavou a Světlou nad Sázavou se klikatí železnice podél Sázavy. Je to úsek romantický, s kouzelnými zákoutími, peřejemi, tišinami, obrovskými balvany, stezičkami podél vody i hlouběji zabíhajícími do lesa.

V tomto úseku se nacházejí Stvořidla, známé to místo vodákům, turistům, trampům. Na levém břehu je rozsáhlý komplex lesů s Melechovem jako nejvyšší horou, na pravém břehu je několik romantických zastávek, jako Smrčná a Stvořidla.

Nevím, kdo byl prvním vudkrafterským objevitelem této oblasti. Máme podezření, že to mohl být tatínek bratra Vlka – Jaromíra Wolfa -, který tuto oblast poznal z profesionálního hlediska jako magistrátní úředník. Tím se k ní dostal i bratr Vlk. Vudkrafterským kanoistům byl tento úsek znám hlavně při sjíždění jarní vody. Nebylo těžké objevit tam několik krásných zákoutí, vhodných pro krátko-i dlouhodobé táboření. Není proto divu, že již za války byla Stvořidla vybrána jako místo pro vudkrafterský tábor. Potom byla tábořiště na Stvořidlech s určitými přestávkami využívána opakovaně, někdy s větší, jindy s menší účastí. Těchto táborů se vždy účastnili a na jejich chodu se podíleli členové kmene pražských vudkrafterů. Poslední táboření se konalo v roce 1958.

Hned od počátku jsme usilovali o to, aby tato oblast byla prohlášena rezervací. To se nakonec opravdu stalo. Bylo ironií, že jsme byli první, kteří byli z této oblasti vykázáni právě proto, že se podařilo náš návrh prosadit.

Mahykan

Období 1968 – 1970

Bylo by chybou nevzpomenout intenzivní činnost – nejenom Wahpetonců – v období Pražského jara. Ačkoliv mnozí vudkrafteri – včetně Wahpetonců – byli mimořádně činní – a dá se říci i úspěšně – v turistice, v kolektivním táboření, v horolezectví, kanoistice a šermířství, uvedené období otevřelo dveře také organizačním pokusům o obnovení

vudkrafterské organizace. Scházeli jsme se téměř každý týden v Jungmannově ulici, vudkrafteri všech kategorií a stáří (M. Vavrda, Z. Teichmann, M. Kysilka, C. Švehla, J. Novák, M. Stárek, Z. Pouba a mnoho dalších).

Žel, naše snaha precizovat programové prohlášení a především připravit co nejdokonalejší stanovy i organizační a táborový řád vedla k celkovému zahlcení a zpoždování práce. I když velký vudkrafterský sněm na Slunečné pasece, kde byla ústřední škola Tábornické unie, ukázal životnost a vůli pokračovat v plnění vudkrafterských disciplin a ve vnášení prvků vudkrafterského zákona do našich životů, zpoždění zapříčiněné – jak shora uvedeno – zdoluhavým jednáním a snahou po preciznosti vedlo k tomu, že naše stanovy už nebyly přijaty Ministerstvem vnitra, zatímco ostatní mládežnické organizace dosáhly kladného výsledku. Ve snaze zachránit situaci jsme po dohodě s Českou tábornickou unií vytvořili kluby Lesní moudrosti, v nichž jsme v plném rozsahu a bez jakýchkoliv zásahů ideových či organizačních mohli provádět vudkrafterskou činnost.

Jak další vývoj ukázal, pro nás i pro ostatní organizace to byl jen chvilkový záblesk plný nadějí. Politické poměry zlikvidovaly ideové i organizační záměry.

Tento neúspěch neznamenal ovšem konec cesty seifertovského konání ve smyslu hesla *Životem a přírodou k čistému lidství*. Opět mnozí – a často právě Wahpetonci – uplatňovali svoje znalosti v organizacích, které umožňovaly pobyt v přírodě, studium národopisu a poznávání přírody alespoň částečné využití vudkrafterského programu.

Pro některé Wahpetonce toto období znamenalo odchod do ciziny.

Mahykan

Přírodě blíž

Mimo pravidelné schůzky, besedy a sněmy, kdy jsme se scházeli v soukromých bytech, trávili jsme mnoho času také na vycházkách a

výletech, anebo v dobách méně příznivého počasí v chatách či chalupách. Byla to prastará zálesácká chata bratra Inka – Františka Chudáčka – na Střele, titěrná, ale velmi pohostinná chata bratra Slunka – Zdeňka Pouby – na Buchovech nedaleko silnice z Votic do Tábora, a již vzpomínaná chata na takzvané Královské. V druhé polovině roku 1970 se nám naskytla možnost získat chalupu, připravovanou pro rodinu lesního dělníka. Bylo to na pravém břehu Lipenské přehrady nedaleko rakousko-československých hranic. Čtyři vudkrafterské rodiny, Šilhanů, Poubů, Čapků a Stárků, začaly zařizovat holé místnosti chalupy. Bylo třeba zajistit a vylepšit okenice, dveře, stropy. S ohledem na možný větší počet nocležníků jsme rozšířili spací kapacity o pryčny, postele a gauče. Přivezli jsme izolační materiály z rákosu na tepelnou izolaci stropů. Mnoho práce jsme věnovali úpravám okolí chalupy, přesadili jsme tam odjinud lýkovce, smrčky i borovičky. Založili jsme kompost, udělali jsme několik záhonů, vysázeli jsme rybíz a vytrvale, i když s určitou beznadějí jsme sekali trávu a nálety kolem chalupy. Pokoušeli jsme se, leckdy marně, vylepšit vodohospodářské poměry v bezprostředním okolí chalupy. Alfou a omegou našeho zálesáckého žití bylo shromažďování a příprava dřeva.

Tenkrát byl benzín velmi laciný a nebylo divu, že jsme na chalupu na Lipně jezdili i třikrát za měsíc. Trávili jsme tam v obdivuhodné pohodě vánoční i velikonoční svátky a mnoho týdnů dovolených. Louky a lesy v okolí chalupy poskytovaly mnoho radostí při sběru hub, borůvek a jahod.

Kdysi vzkvétající horská obec díky bezprostřední blízkosti hranic představovala opuštěné a tiché místo s mnoha rozvalinami a jen s několika občasně obydlenými domy.

Návštěvníky byli také další vudkrafteři, často s dětmi, přátelé a známí ze zaměstnání.

K vybavení chalupy patřily dvě kánoe, které byly umístěny na krakorci vedle stavení pana Nováčka na břehu Lipenského jezera.

Můžeme mít radost, že chalupa stále slouží svému účelu.

Mahykan

Prof. Zdeněk Špinar-Ran (1916–1995)

Bylo několik dní opřed vánočními svátky roku 1991. Na Katedře ložiskové geologie UK v Praze na Albertově se sešla trojice mnohaletých přátel: hostitel prof. Zdeněk Pouba – Slunko (dnes Hehun), MUDr. Milouš Stárek – Mahykan a prof. Zdeněk Špinar – Ran, paleontolog. Mluvílo se o ledačems. Co kdo a kde z nás viděl, prožil, s kým se setkal na dalekých či blízkých cestách. Nebylo v tom nic chvástavého, nadneseného, protože všichni – díky celoživotním zájmům i pracovním možnostem s ohledem na své „toulavé“ boty – zašli do různých koutů světa.

A pak zašel Mahykan trochu dál pro vzpomínku: „Před 55 lety jsem se touto dobou setkal s mimořádným člověkem, kterému jsem zavázán za formování celého svého života. Jmenoval se Ernest Thompson Seton. Přijel tehdy, jak jistě víte, do Prahy v rámci svého přednáškového turné po Evropě. Kluci, měl jsem to nesmírné štěstí, že jsem jemu i jeho paní mohl osobně podat ruku a čím jsem starší, znovu v tenhle vánoční čas na to rád vzpomínám. Seděli jsme s nimi oběma ve vudkrafterském kruhu a naslouchali nábožně jejich hlasům. A rádi jsme jim zazpívali, protože dívat se na ně, s jakým zápalem předvádějí mokasínovou hru, to byl opravdu zážitek.“

Upřímně řečeno, to všechno bylo již mnohokrát napsáno a vypravováno. Pak však přišlo něco, co nikdo nevěděl. „Tak abyste to věděli, setkal jsem se Setonem na Štědrý den v 36. roce taky!“, řekl náhle Ran.

V té době už léta skautoval. Od otce – mimo jiného – dostal také knížku *Rolf zálesák* od Setona. Nesmírně jej nadchla, a když se pak v novinách doslechl, že vážený spisovatel dlí v Praze, nebylo daleko k rozhodnutí se s ním setkat. Vypravil se k hotelu, kde manželé Setonovi bydleli. Pročkal tu dlouhé hodiny, ale Seton měl program doslova nabitý. Když ovšem průvodkyně Setonových viděla Ranovo obrovské zklamání, dala chlapci tip, jak na to.

„Paní Setonová totiž chodila pravidelně každý den v 9 hodin ke kadeřníkovi a Seton ji většinou doprovázel“, vyprávěl profesor Špinar. „Neváhal jsem proto na druhý den ráno postávat znovu na chodníku před hotelem. Když skutečně v danou hodinu vyšli, zastavil jsem se před nimi a oslovil je. Chtěli mě obejít, ale průvodkyně Setonovi vysvětlila, že jsem jeho oddaný ctitel a obdivovatel a že bych ho rád pozdravil. Slavný vudkrafter se usmál a potřásl mi rukou. A co víc, podepsal mi svou knihu!“

Po celých čtyřech letech od schůzky na Albertově Ran navždy odešel. Opustil své bližní, kamarády, nás všechny. Stalo se tak náhle 14. srpna tohoto roku 1995. Bylo mu 79 let. Neodešel jen nesmírně dobrý a laskavý člověk, obětavý, s radostným postojem k životu, k veškeré přírodě. Odešel člověk moudrý, který se proslavil nejen svými odbornými paleontologickými znalostmi, u nás i ve světě. Odešel nadšený pedagog, osobnost české vědy, i v důchodu za ním přijížděli vědci z celého světa, aby ho navštívili v Dolním Prysku u České Kamenice, kde trávil svůj „odpočinek“, naplněný, ba přeplněný neutuchající aktivitou.

Odešel předválečný skaut, kdysi vůdce 1. oddílu Junáka, táborník, věčný poutník. Obdivovatel indiánů, s kterými již roce 1939 navázal přátelství (s kmenem Seminolové). Věrný přítel vudkrafterů, později i člen Ligy lesní moudrosti a kmene Wahpetonu v Praze. Jeho zájmy a činnost byly blízké většině dobrých lidí. Dovedl kouzelným způsobem přiblížit odkrytá tajemství svého vědního oboru laikům, proniknout k srdci lidí bez ohledu na jejich povolání, na stupeň jejich vzdělání, na jejich věk. Odešel autor popularizačních děl, publikovaných ve spolupráci s akademickým malířem Zdeňkem Burianem.

S obdivem a žel i s lítostí na něj už jen vzpomínáme, podobně jak on vzpomínal na svého E. T. Setona.

*Mahykan a Hehun,
Wampum Neskenonu č.6/1995*

Činnost před a po obnovení kmene

Celkem můžeme s uspokojením konstatovat, že mnozí vudkrafteri – a to nejen Wahpetonci – využívali jakoukoliv příležitost k setkání a mimo jiné

k úvahám „co teď, a co potom“. Tak jsme se sešli na schůzi s členy Nika; na upomínkovém setkání v Bechyni jsme vzpomněli poslední chvíle a úmrtí bratra Woowotany – Miloše Seiferta i řadu dalších okamžiků v jeho životě.

Možno říci, že současná literatura, speciálně časopisecká, dávala v té době řadu podnětů a skrytě i neskrytě ukazovala, že se chystají a nastávají možné změny. Domníváme se, že mnoho těchto akcí utkvělo ve vzpomínkách současných vudkrafterů a přátel LLM a tudíž není třeba se o nich do detailu rozepisovat.

Můžeme s radostí prohlásit, že při nejbližší příležitosti, která se naskytla, byli tací, kteří využili vývoje ve společnosti a obnovili LLM. A zase nás může těšit, že u toho byli Wahpetonci. Týkalo se to především aktivit v rámci nově vytvořeného náčelnictva, účasti na Velkých sněmech či jiných setkáních, ať už venku pod (ne vždy) modrou oblohou, anebo pod střechou. Kladným krokem bylo získání místnosti pro praktickou i teoretickou činnost náčelnictva. Přínosem byl začátek vydávání ligového časopisu *Bizoní vítr* a *Totemové desky*. Aktivní účast na čotokvách přivedla řadu wahpetonských vudkrafterů mezi mladé či mladší. Tím jim bylo umožněno nastínit svou představu o teoretické i praktické vudkrafterské činnosti.

V návaznosti na vznik Ligy obnovuje v r. 1990 také činnost kmen Wahpeton.

V samotném kmeni byla vyřešena – a dá se říci, velmi rychle a úspěšně – otázka programu wahpetonských schůzek, které byly otevřeny i pro jiné zájemce. Na nich vystoupili se svými příspěvky nejen členové kmene; jako velmi prospěšná se ukázala účast odborných osobností, které nás na příslušné úrovni seznamovaly s problematikou, kterou se zabývaly. Namátkou jmenujeme prof. RNDr. Ladislava Holého, profesora Koháka, MUDr. Jitku Konvalinovou, Dr. Stanislava Kříže – bratra Šípa, prvního náčelníka kmene Wahpeton - , Dr. Ivu Málkovou, prof. Dr. Bedřicha Moldana, Dr. Jiřího Pilku, Dr. Jiřinu Šiklovou, MUDr. Jiřího Tilschera – bratra Tarku – a Dr. Wolfa; na našich schůzkách hovořilo i mnoho dalších.

Na celoligové úrovni ve spolupráci s Junákem, popřípadě s dalšími, jsme zajistili konání přednáškových večerů, kde hlavními aktéry byli MUDr. Miloslav Holub, Dr. Jiří Grygar a MUDr. Jiří Tilscher.

Mimo jiné jsme se zúčastnili zdařilé nočních exkurzí do ZOO Praha a na petřínskou hvězdárnu.

Velmi úspěšné rodinné tábory organizovali manželé Laitovi (Hudžin a Lída) na Samechově. Na Malém Waldenu prožily mnoho krásných chvil rodiny s dětmi za vedení Ing. Míly Dolečkové.

Aktivita kmene byla zaznamenávána ve wahpetonské kronice (1936–1939). Současná činnost byla mimořádně dokonale a v širokém rozsahu zajištěna bratrem Hudžinem (Ing. Zdeňkem Laitou).

Dali jsme se do vydávání *Hlasatele Wahpetonu*, jehož dosah a význam si netroufáme hodnotit. Značný kus práce byl vykonán ve spolupráci *Junáka*, *YWKy*, *YMKy* a *Tábornické unie* v rámci takzvaného *Seskupení*.

Mahykan

Co pro mne znamenal a znamená kmen Wahpeton

Jak pozorný čtenář postřehne již z nadpisu, ten význam jsem před dvaceti lety, kdy jsem se o kmeni Wahpeton dozvěděl a s jeho členy poprvé potkal, viděl trochu v něčem jiném, než ho vidím dnes. Což je však u vyvíjejícího se člověka vcelku normální. Ale popořádku.

Píše se rok 1985 a čeští vudkrafteri žijí v diaspoře – nejen ti v cizině, kteří odešli do politického exilu, ale i ti doma. Žijí víceméně v izolovaných skupinkách nebo dokonce jen jako osamělé stráž. K podrobnějším informacím o Setonově vudkraftu a jeho organizaci se dostávají jen těžko: tu a tam někdo půjčí starou knihu či časopis, něco málo je v knihovnách, něco se předává jen ústním podáním.

Malé izolované společenství (kmen *Bílý wampum*), ke kterému jsem nejdříve jako člen a později jako sympatizant (stráž) náležel, vidí ve vudkraftu smysl života a chce se mu oddaně věnovat. Věkový průměr

okolo dvaceti let předurčoval radikální odhodlání. Zatímco praktickou stránku vudkraftu jsme zvládali sami, v ideové stránce jsme si tak jisti nebyli. Byli jsme ve věku, kdy jsme chtěli mít nějakou autoritu, ke které bychom se mohli přihlásit a následovat ji. Přirozeně, že jsme si za svého guru vysnili E. T. Setona, ale on k nám (skrže dostupné texty) nepromlouval dostatečně jasným a instruktivním jazykem. V českých prvorepublikových vudkrafterských tiskovinách byl Seton často poněkud zastřen a podle našeho názoru kompromisně rozmělněn. Na jednu stranu jsme se chtěli hlásit k české tradici lesní moudrosti, na druhou stranu jsme vnímali její někdy dost komplikovanou a neideální minulost, jejíž příčinu jsme viděli prostě v tom, že se naši předchůdci málo drželi Setona...

A někdy tenkrát jsme se dozvěděli o kmeni Wahpeton, o Setonově návštěvě v Praze, o táborech ve slovenském Waldenu – a zajásali jsme. To bylo ono! Ti kluci na to šli správně, to je naše cesta! Vidíte, že vudkraft lze dělat taky pořádně! Takhle by si to Seton představoval! A podobně.

Uplynula nějaká doba a já se s Mahykanem a Hehunem setkal osobně. Jako vysokoškolského studenta mne samozřejmě potěšilo poznání, že dospělý vudkrafter nemusí nutně žít na periferii společnosti, ale že to může být vážený vědecký pracovník. Ale tenkrát nás nadchla jiná věc. To „už“ se psal rok 1988 a my (Bílý wampum spolu s Loganovým kmenem Lenapa a dalšími strážemi) jsme plánovali ilegální obnovení vudkrafterské organizace. V našem tehdejší pojetí k tomu patřilo, že členem se nemůže stát jen tak někdo a že když už se někdo členem stane, měl by mít o tom jasný důkaz. Tím důkazem měl být kovový znak Lesní moudrosti. Když jsem se dozvěděl, že Mahykan má doma ještě zbytky ligových odznaků, přišel jsem za ním s prosíkem. Nevím, možná že mi (nám) moc nevěřil či nedůvěřoval (měl jsem aspoň ten pocit), ale odznaky nám nakonec dal. Nevím, co si myslel, ale určitě si neuvědomoval, jakou nám tím tehdy udělal radost. Byli jsme šťastni jako malí kluci, kteří dostanou převzácnou hračku. Tady navíc nešlo jen o tu „hračku“ (odznak), ale brali jsme to i jako uznání kontinuity vudkrafterského hnutí u nás ze strany bývalých členů Ligy.

První odznaky byly „uděleny“ na sněmu na jaře 1989, ale dříve než jsme stačili založit ilegální Ligu (za podmínku jsme si dali tři funkční

kmeny a ten můj, založený na jaře 1989, byl dosud v plenkách), přišel 17. listopad 1989 a záhy možnost obnovit LLM legálně. A dále už ten příběh všichni velmi dobře znají, takže ho jen shrnu v bodech:

- Ač mohli původní Wahpetonci a jejich přátelé z LČSW zůstat váženými strážemi, obnovili kmen a dokázali, že (kmenové) společenství má smysl v každém věku,
- ač mohli z povzdálí pohodlně moudře kynout a radit mladé generaci nebo ji kritizovat, neváhali se, když bylo potřeba, ujmout nevděčné organizační práce, bez které by LLM nemohla pořádně fungovat (Hukwim, Hudžin, Mahykan, abych vzpomněl aspoň ty, se kterými jsem se v náčelnictvu přímo či nepřímo sešel) – čímž ostatním připomněli, že do světla lásky patří neodmyslitelně služba,
- byli (jsou) ostatním důkazem, že rčení „*vudkraft je pro lidi od 4 do 94 let*“ nebylo jen Setonovo reklamní klišé.

To už bylo v době, kdy jsem si na Wahpetoncích cenil už i něčeho jiného, než dávného mladického radikalismu: schopnost vudkrafterského nadšení a zároveň kritického úsudku a vlastního myšlení o vudkrafterské cestě a jejím zakladateli.

A co pro mne znamená Wahpeton dnes? Vzor oddanosti dobré myšlenky a příslib dlouhověkosti, když ji bude člověk následovat.

Aby tento můj příspěvek nevyzněl příliš nekriticky, musím závěrem dodat: ne že bych s Wahpetonci ve všem souhlasil nebo se mi na nich nikdy nic nelíbilo. I to by se našlo, ale to dobré na vahách jasně převažuje.

František Kožíšek – Biminiji

Woodcraft – vudkraft

Již v roce 1938 zesílily snahy opustit anglickou pravopisnou podobu slova *woodcraft* a nahradit ji česky psanou transkripcí *vudkraft*. Tím bychom se přiblížili k obdobnému kroku junáckých organizací, které slova jako *scout*, *scouting* vyměnili za česky psané *skauting*, *skaut*. Iniciátorem této snahy byl M. Roudný – Medvěd, člen kmene Wahpeton. Profesionálně se zabýval

českým jazykem a podle našeho názoru bylo rozumné zčeštěním se přiblížit k ideologické koncepci tohoto slova. Slovo „*woodcraft*“ ve slovníkové podobě dovoluje řadu překladů a zdaleka nevyjadřuje onu Lesní Moudrost, kterou pod tím my vudkrafteři cítíme. Setkali jsme se totiž v tisku s pokusy o překlad někdy až bizarní podoby, jako například v novinách uvedený název *Organizace pro vyřezávání ve dřevě*. I dnes bych se osobně klonil k českému znění a z hlediska stávající *Ligy lesní moudrosti* bych dokonce vypustil anglické označení *Woodcraft League*.

Mahykan

HLASATEL – občasník, vydávaný kmenem LLM Wahpeton v Praze.
Určeno pro vnitřní potřebu a pro zájemce z jiných kmenů LLM.
Za obsah článku odpovídá autor. Texty nejsou jazykově upravovány.
Kontaktní adresa: Milouš Stárek, Jungmannova 22, 110 00 Praha 1
Telefon: Mobil – 724 077 866, byt 224 946 908